

เครื่องแบบทหารบก*
พระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร
พุทธศักราช ๒๔๗๗

- - - - -

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร
ลงวันที่ ๗ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๗)
อนุวัตน์จาตุรนต์
อาทิตย์พิทยาภา
เจ้าพระยายมราช
ตราไว้ ณ วันที่ ๒๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๗๘
เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายว่าด้วยเครื่องแบบทหาร
เสียใหม่

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้
แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า "พระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช
๒๔๗๗"

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชกำหนดเครื่องแบบทหารบก พุทธศักราช ๒๔๗๕ กับพระราช
บัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดเครื่องแบบทหารบก พุทธศักราช ๒๔๗๖ ฉบับที่ ๑ และ ฉบับที่ ๒
พระราชบัญญัติเครื่องแบบทหารเรือ พุทธศักราช ๒๔๗๖ พระราชบัญญัติเครื่องแบบทหารเรือแก้ไขเพิ่มเติม
พุทธศักราช ๒๔๗๖ พระราชบัญญัติเครื่องแบบทหารเรือ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๗๗

มาตรา ๔ เครื่องแบบทหาร หมายถึง เครื่องแต่งกายทั้งหลายที่ได้กำหนดให้ทหารแต่ง
เครื่องแบบ ทหาร ย่อมประกอบด้วย หมวก เสื้อ กางเกง รองเท้า เครื่องหมายยศ เหล่า จำพวก ลั้งกััด
และอื่น ๆ กับเครื่องประกอบต่าง ๆ

* กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ว่าด้วยการแต่งกายเครื่องแบบทหารบก (สบ.ทบ., พ.ศ.๒๕๒๖)

มาตรา ๕ ลักษณะ ชนิด และประเภทของเครื่องแบบทหารบก ทหารเรือ และทหารอากาศ กับการแต่งเครื่องแบบทหารบก ทหารเรือและทหารอากาศ ว่าจะสมควรอย่างไร เมื่อไร และโดยเงื่อนไขอย่างไรใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ทหารบก ทหารเรือ หรือทหารอากาศ ต้องไปปฏิบัติราชการสนามนอกราชอาณาจักร เมื่อเห็นสมควรจะมีเครื่องแบบสนามเพิ่มขึ้นสำหรับแต่งเพื่อปฏิบัติราชการสนามนอกราชอาณาจักรแล้ว ลักษณะ ชนิดและประเภทของเครื่องแบบสนามดังกล่าว ตลอดจนการแต่งว่าจะสมควรอย่างไร เมื่อไร และโดยเงื่อนไขอย่างไรใด ให้เป็นไปตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

มาตรา ๖ ผู้ใดแต่งเครื่องแบบทหารตามพระราชบัญญัตินี้ หรือแต่งเครื่องแบบทหารที่ทหารยังคงใช้ในราชการอยู่โดยไม่มีสิทธิจะแต่งได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามเดือนถึงห้าปี และถ้าการกระทำเช่นว่านี้ได้กระทำภายในเขตซึ่งประกาศใช้กฎอัยการศึกก็ดี ในเวลาสงครามก็ดี ในเวลาบ้านเมืองมีเหตุฉุกเฉินก็ดี หรือเพื่อกระทำผิดทางอาญาก็ดี ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี

มาตรา ๖ ทวิ ผู้ใดแต่งกายโดยใช้เครื่องแต่งกายคล้ายเครื่องแบบทหาร ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือคล้ายเครื่องแบบทหารที่ทหารยังคงใช้ในราชการอยู่ อันอาจนำความดูหมิ่นเกลียดชังหรือความเสื่อมเสียมาสู่ราชการทหารก็ดี อันอาจทำให้บุคคลอื่นหลงเชื่อว่าเป็นทหารก็ดีผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท และถ้าการกระทำเช่นว่านี้ได้กระทำภายในเขตซึ่งได้ประกาศใช้กฎอัยการศึกก็ดีในเวลาสงครามก็ดี ในเวลาบ้านเมืองมีเหตุฉุกเฉินก็ดี หรือเพื่อกระทำผิดทางอาญาก็ดี ผู้นั้นมีความผิด ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม มีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้นเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

(ตามมติคณะรัฐมนตรี)

พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์

รัฐมนตรี

ระเบียบกองทัพบก
ว่าด้วยเครื่องแบบทหารบกและการแต่งเครื่องแบบทหารบก
พ.ศ.๒๕๐๕

โดยที่กฎกระทรวงฯ ว่าด้วยเครื่องแบบทหารบก กำหนดให้กองทัพบกสร้างเครื่องแบบตัวอย่าง หรือเขียนเครื่องแบบตัวอย่างขึ้นไว้เป็นมาตรฐาน ประกอบกับเพื่อให้การแต่งเครื่องแบบทหารบกเป็นไปโดยถูกต้องเรียบร้อย สว่างามสมกับเป็นทหารของชาติ จึงได้กำหนดระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยเครื่องแบบทหารบกและการแต่งเครื่องแบบทหารบก พ.ศ.๒๕๐๕"

ข้อ ๒ ให้ใช้ระเบียบนี้ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศใช้เป็นต้นไป

ข้อ ๓ เครื่องแบบทหารบกและการแต่งเครื่องแบบทหารบก สำหรับทหารบกชายให้เป็นไปตามแผนกที่แนบท้ายระเบียบ

ข้อ ๔ ให้กรมกำลังพลทหารบก เป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๐๕

รับคำสั่ง ผบ.ทบ.

(ลงชื่อ) พล.อ.สุทัศน์สารณกร

รрк.รอง ผบ.ทบ.

หมวดที่ ๑
ชนิดของเครื่องแบบ

ข้อ ๑ เครื่องแบบจอมทัพ

ประกอบด้วย

- (๑) เครื่องแบบจอมทัพ
- (๒) สายยงยศใหม่ทอง ซึ่งเป็นสายถัก ๒ เส้น สายเกลี้ยง ๒ เส้น สำหรับสายถักให้คล้องใต้แขนขวา ๑ เส้น ปลายข้างหนึ่งติดใต้อินทรรูปลือข้างขวา อีกข้างหนึ่งผ่านหน้าอก ปลายติดที่ตุ้มเสื้อเม็ดที่ ๑ สายถักอีกสายหนึ่งผ่านทางหน้าอก ปลายทั้ง ๒ ข้างติดในตำแหน่งอย่างสายถักอันแรกแต่ไม่คล้องแขน ส่วนสายเกลี้ยง ๑ เส้น ทำเป็นปวงผ่านทางหน้าอกมารวมกับสายถักที่ตุ้มเสื้อเม็ดที่ ๑ ปลายทั้งสองข้างรวมไปติดใต้อินทรรูปลือข้างขวา สายเกลี้ยงอีก ๑ เส้นคล้องสายเกลี้ยงเส้นที่ผ่านหน้าอก สอดใต้แขนขวา ปลายทั้งสองข้างไปติดอินทรรูปลือข้างขวา

หมายเหตุ

สายยงยศสำหรับเครื่องแบบจอมทัพนี้ ตากกฎกระทรวงกลาโหมออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ว่าด้วยเครื่องแบบจอมทัพ กำหนดให้กรมราชองครักษ์เป็นผู้จัดให้มีแบบตัวอย่าง

ข้อ ๒ เครื่องแบบปกติขาว

ประกอบด้วย

- (๑) หมวกทรงหม้อตาลสีขาว
- (๒) เสื้อชั้นนอกคอปิดสีขาว
- (๓) กางเกงขายาวสีขาว
- (๔) รองเท้าหุ้มส้น หรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

ผู้ใช้

นักเรียนนายสิบ, นายทหารประทวน, นักเรียนนายทหาร, นายตบ และนายทหารสัญญาบัตร

หมายเหตุ

เมื่อกำหนดให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้ใช้รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

ข้อ ๓ เครื่องแบบปกติกาภิแกมเขี้ยวคอแบะ

ประกอบด้วย

- (๑) หมวกทรงหม้อตาล หรือหมวกหนีบสีกาภิแกมเขี้ยว
- (๒) เสื้อชั้นนอกคอแบะสีกาภิแกมเขี้ยว
- (๓) กางเกงขายาวสีกาภิแกมเขี้ยวแบบปกติ
- (๔) รองเท้าหุ้มส้น หรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

ผู้ใช้

นักเรียนนายสิบ, นายทหารประทวน, นักเรียนนายทหาร, นายดาบ และนายทหารสัญญาบัตร

หมายเหตุ

- ๑) เมื่อกำหนดให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้ใช้รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ
- ๒) สีของหมวก เสื้อ และกางเกงต้องให้เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน

ข้อ ๔ เครื่องแบบปกติกาภิแกมเขี้ยวคอพับ

ประกอบด้วย

- (๑) หมวกทรงหม้อตาล หรือหมวกหนีบสีกาภิแกมเขี้ยว
- (๒) เสื้อคอพับสีกาภิแกมเขี้ยว
- (๓) กางเกงขายาวสีกาภิแกมเขี้ยวแบบปกติ
- (๔) รองเท้าหุ้มส้น หรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

ผู้ใช้

พลทหาร, นักเรียนนายสิบ, นายทหารประทวน, นักเรียนนายทหาร, นายดาบ และนายทหาร

สัญญาบัตร

หมายเหตุ

- ๑) เมื่อกำหนดให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้ใช้รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ
- ๒) เครื่องแบบนี้สำหรับพลทหารเรียกว่า "เครื่องแบบปกติ" แต่จะใช้หมวกทรงหม้อตาลสีกาภิแกมเขี้ยว และรองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำได้เฉพาะในโอกาสลาลอง
- ๓) สีของหมวก เสื้อ กางเกง และเข็มขัด ต้องให้เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน

ข้อ ๕ เครื่องแบบฝึก

ประกอบด้วย

- (๑) หมวกแก๊ปทรงอ่อน หรือหมวกเหล็กสีกาก็เกมเขียว
- (๒) เสื้อคอเปิดสีกาก็เกมเขียว
- (๓) กางเกงขายาวสีกาก็เกมเขียวแบบฝึก
- (๔) เข็มขัดด้ายถักสีกาก็เกมเขียว
- (๕) รองเท้าสูงครึ่งน่องหนังสีดำ

ผู้ใช้

พลทหาร, นักเรียนนายสิบ, นายทหารประทวน, นักเรียนนายทหาร, นายดาบ และนายทหาร
สัญญาบัตร

หมายเหตุ

อาวุธ และเครื่องมือเครื่องใช้ในการฝึกของแต่ละตำแหน่งหน้าที่ จะควรแต่งประกอบ
เครื่องแบบฝึกอย่างไร ให้หน่วยซึ่งเป็นหัวหน้าเหล่าต่าง ๆ เป็นผู้กำหนด

ข้อ ๖ เครื่องแบบสนาม

ประกอบด้วย

- (๑) เครื่องแบบฝึก
- (๒) เครื่องแบบสนาม

ผู้ใช้

พลทหาร, นักเรียนนายสิบ, นายทหารประทวน, นักเรียนนายทหาร, นายดาบ และนายทหาร
สัญญาบัตร

หมายเหตุ

อาวุธและเครื่องสนาม และเครื่องมือเครื่องใช้ประจำกายตามอัตราการจัด และยุทธโปกรณ์
ของแต่ละตำแหน่งหน้าที่ จะควรแต่งประกอบเครื่องแบบฝึกอย่างไร ให้หน่วยซึ่งเป็นหัวหน้าเหล่าต่าง ๆ เป็น
ผู้กำหนด

ข้อ ๗ เครื่องแบบเครื่องยศ
ก. เครื่องแบบเครื่องยศสำหรับพลทหาร

ประกอบด้วย

เครื่องแบบฝึก เว้นแต่ให้ใช้หมวกเหล็กสีกากีแกมเขียว

ผู้ใช้

พลทหาร

หมายเหตุ

พลทหารในหน่วยทหารรักษาพระองค์ ใช้เครื่องแบบนี้ได้ด้วย

ข. เครื่องแบบเครื่องยศสำหรับนักเรียนนายสิบและนายทหารประทวน

ประกอบด้วย

เครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

ผู้ใช้

นักเรียนนายสิบ และนายทหารประทวน

หมายเหตุ

- ๑) นายทหารประทวนในหน่วยรักษาพระองค์ ใช้เครื่องแบบนี้ได้ด้วย
- ๒) ถ้าประจำแถวทหารซึ่งแต่งเครื่องแบบเครื่องยศ ให้แต่งเช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก เว้นแต่ใช้หมวกเหล็กสีกากีแกมเขียว

ค. เครื่องแบบเครื่องยศสำหรับนักเรียนนายทหาร

ประกอบด้วย

- (๑) หมวกยอด เว้นแต่นักเรียนนายทหารแผนกที่ ให้ใช้หมวกทรงหม้อตาลสีขาว
- (๒) เสื้อชั้นนอกคอปิดสีขาว
- (๓) กางเกงแถบ
- (๔) คันทึฟ และเข็มขัดหนังสีแดง เว้นแต่นักเรียนนายทหารแผนกที่ ให้ใช้เข็มขัดหนังสีขาว
- (๕) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ
- (๖) ถุงมือสีขาว

ไม่ใช้คันทึฟ

ผู้ใช้

นักเรียนนายร้อย และนักเรียนนายทหารแผนกที่

หมายเหตุ

นักเรียนนายร้อยสำรองไม่มีเครื่องแบบนี้

ง. เครื่องแบบครึ่งยศสำหรับนายดาบและนายทหารสัญญาบัตร**ประกอบด้วย**

เครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้กางเกงแถบ และรองเท้าวุ้มข้อหนังสีดำ

ผู้ใช้

นายดาบและนายทหารสัญญาบัตร

หมายเหตุ

- ๑) นายทหารสัญญาบัตรในหน่วยทหารรักษาพระองค์ ที่มีเครื่องแบบครึ่งยศรักษาพระองค์ ให้ใช้เครื่องแบบครึ่งยศรักษาพระองค์
- ๒) นายทหารสัญญาบัตรสังกัดกรมนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ให้ใช้เครื่องแบบครึ่งยศสำหรับนายทหารสัญญาบัตร สังกัดกรมนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
- ๓) ถ้าประจำแถวทหารซึ่งแต่งเครื่องแบบครึ่งยศ ให้แต่งเครื่องแบบเช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก เว้นแต่ให้ใช้หมวกเหล็กสีทึบก็แกมเขียว

จ. เครื่องแบบครึ่งยศสำหรับนายทหารสัญญาบัตร

สังกัดกรมนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ประกอบด้วย

- (๑) หมวกยอด
- (๒) เสื้อชั้นนอกคอปิดสีขาว
- (๓) กางเกงแถบ
- (๔) คันชีพ
- (๕) รองเท้าวุ้มข้อหนังสีดำ

ผู้ใช้

นายทหารสัญญาบัตรสังกัด กรมนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

หมายเหตุ

นายทหารสัญญาบัตรซึ่งดำรงตำแหน่ง หรือรักษาการในตำแหน่งผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ใช้เครื่องแบบนี้ได้ด้วย

**จ. เครื่องแบบเครื่องยศรักษาพระองค์สำหรับพลทหารและนายทหารประทวน
ในกรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์**

ประกอบด้วย

- (๑) หมวกยอด
- (๒) เสื้อชั้นนอกคอปิดสีขาว
- (๓) กางเกงแถบ
- (๔) คันทวี และเข็มขัดหนัง
- (๕) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

ผู้ใช้

พลทหาร และนายทหารประทวน ในกรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์

**ข. เครื่องแบบเครื่องยศรักษาพระองค์สำหรับนายทหารสัญญาบัตร
ในหน่วยทหารรักษาพระองค์**

ประกอบด้วย

- (๑) หมวกยอด
- (๒) เสื้อชั้นนอกคอปิดสีขาว
- (๓) กางเกงแถบ
- (๔) คันทวี
- (๕) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

ผู้ใช้

นายทหารสัญญาบัตรในหน่วยทหารรักษาพระองค์ ที่มีเครื่องแบบเครื่องยศรักษาพระองค์

ข้อ ๘ เครื่องแบบเต็มยศ

ก. เครื่องแบบเต็มยศสำหรับพลทหาร

ประกอบด้วย

เครื่องแบบฝึก เว้นแต่ให้ใช้หมวกเหล็กสีทึบก็เกมเขียว

ผู้ใช้

พลทหาร

หมายเหตุ

พลทหารในหน่วยทหารรักษาพระองค์ ใช้เครื่องแบบนี้ได้ด้วย

ข. เครื่องแบบเต็มยศสำหรับนักเรียนนายสิบและนายทหารประทวน

ประกอบด้วย

เครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้รองเท้านุ่มข้อหนังสีดำ

ผู้ใช้

นักเรียนนายสิบและนายทหารประทวน

หมายเหตุ

- ๑) นายทหารประทวนในหน่วยทหารรักษาพระองค์ ใช้เครื่องแบบนี้ได้ด้วย
- ๒) ถ้าประจำแถวทหารซึ่งแต่งเครื่องแบบเต็มยศ ให้แต่งเช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก เว้นแต่ให้ใช้หมวกเหล็กสีทึบก็เกมเขียว

ค. เครื่องแบบเต็มยศสำหรับนักเรียนนายทหาร

ประกอบด้วย

เครื่องแบบครึ่งยศสำหรับนักเรียนนายทหาร เว้นแต่นักเรียนนายร้อยใช้หมวกยอดมีพู่และเสื้อชั้นนอกคอปิดสีขาว มีปกคอ และปกอกข้อมือ

ผู้ใช้

นักเรียนนายร้อยและนักเรียนนายทหารแผนกที่

หมายเหตุ

นักเรียนนายร้อยสำรองไม่มีเครื่องแบบนี้

ง. เครื่องแบบเต็มยศสำหรับนายดาบ, นายทหารสัญญาบัตร

ประกอบด้วย

เครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้กางเกงแถบและรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

ผู้ใช้

นายดาบและนายทหารสัญญาบัตร

หมายเหตุ

- ๑) นายทหารสัญญาบัตรในหน่วยทหารรักษาพระองค์ที่มีเครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์ ให้ใช้เครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์
- ๒) นายทหารสัญญาบัตรสังกัดกรมนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ให้ใช้เครื่องแบบเต็มยศสำหรับนายทหารสัญญาบัตรสังกัดกรมนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
- ๓) ถ้าประจำแถวทหารซึ่งแต่งเครื่องแบบเต็มยศ ให้แต่งเช่นเดียวกับเครื่องแบบฝึก เว้นแต่ให้สวมกเหล็กสีกาก็เกมเขียว
- ๔) ในโอกาสที่อยู่ต่างประเทศที่มีอากาศหนาว ให้ให้สวมทรวงหม้อตาลสีน้ำเงินดำ และเสื้อเต็มยศสีน้ำเงินดำ

จ. เครื่องแบบเต็มยศสำหรับนายทหารสัญญาบัตร**สังกัดกรมนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า****ประกอบด้วย**

- (๑) หมวกยอดมีพู่
- (๒) เสื้อชั้นนอกคอปิดสีขาวมีปกคอและปกอกข้อมือ
- (๓) กางเกงแถบ
- (๔) คันทิชีพและประคุดไหมริ้วทองสลับเงิน
- (๕) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

ผู้ใช้

นายทหารสัญญาบัตรสังกัดกรมนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

หมายเหตุ

นายทหารสัญญาบัตร ซึ่งดำรงตำแหน่งหรือรักษาราชการในตำแหน่งผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า หรือรองผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ให้แต่งเครื่องแบบนี้ได้ด้วย

ฉ. เครื่องแบบเต็มยศรักษาพระองค์**สำหรับพลทหาร, นายทหารประทวนและนายทหารสัญญาบัตร**

ในหน่วยทหารรักษาพระองค์

ประกอบด้วย

- (๑) หมวกยอดมีพู่ เว้นในหน่วยทหารปืนใหญ่ รักษาพระองค์ และหน่วยทหารช่าง รักษาพระองค์ ไม่มีพู่
- (๒) เลื่อเต็มยศรักษาพระองค์
- (๓) กางเกงแถบ
- (๔) คันทิชีพและเข็มขัดหนังหรือประคด (เฉพาะนายทหารสัญญาบัตรใช้คันทิชีพและประคด)
- (๕) รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

ผู้ใช้

พลทหาร, นายทหารประทวน และนายทหารสัญญาบัตรในหน่วยทหารรักษาพระองค์

ข้อ ๙ เครื่องแบบสโมสร

ก. เครื่องแบบสโมสรคอบิด

ประกอบด้วย

เครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่ให้ใช้กางเกงแถบและรองเท้าหุ้มข้อหนังหรือรองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

ผู้ใช้

นักเรียนนายร้อย, นักเรียนนายทหารแผนกที่, นายดาบ, และนายทหารสัญญาบัตร

หมายเหตุ

- ๑) เมื่อกำหนดให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้ใช้รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ
- ๒) เครื่องแบบนี้สำหรับนักเรียนนายร้อยหรือนักเรียนนายทหารแผนกที่ เรียกว่าเครื่องแบบสโมสร
- ๓) นักเรียนนายร้อยสำรองไม่มีเครื่องแบบนี้

ข. เครื่องแบบสโมสรอกแข็ง

ประกอบด้วย

- (๑) หมวกทรงหม้อตาลสีขาว
- สำหรับนายทหารสัญญาบัตรในหน่วยทหารรักษาพระองค์ และในกรมนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ใช้หมวกทรงหม้อตาลสีน้ำเงินดำ และสำหรับนายทหารสัญญาบัตรในหน่วยทหารม้ารักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ใช้หมวกทรงหม้อตาลสีน้ำเงินหม่น

- (๒) เลื้อยขึ้นนอกเปิดอกสีขาวย เมื่อมีอากาศหนาวจะใช้เลื้อยขึ้นนอกเปิดอกสีน้ำเงินดำก็ได้
- (๓) เลื้อยก็กสีขาวยและเขี้ยวตอกแข็งสีขาวย หรือจะใช้เขี้ยวตอกจับสีขาวยแทนเลื้อยเขี้ยวตอกแข็งสีขาวยก็ได้ เมื่อใช้เลื้อยขึ้นนอกเปิดอกสีน้ำเงินดำให้ใช้เลื้อยก็กสีน้ำเงินดำ
- (๔) กางเกงแถบ
- (๕) รองเท้าหุ้มส้นหรือรองเท้าหนังหุ้มข้อหนังสีดำ

ผู้ใช้

นายดาบ และนายทหารสัญญาบัตร

หมายเหตุ

เมื่อกำหนดให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

ค. เครื่องแบบสโมสรรอกอ่อน

ประกอบด้วย

เครื่องแบบสโมสรรอกแข็ง เว้นแต่ให้ใช้เลื้อยเขี้ยวตอกอ่อนสีขาวยและแพรแถบรัดเอวแทนเลื้อยก็กสีขาวยและเลื้อยเขี้ยวตอกแข็งสีขาวย

ผู้ใช้

นายดาบ และนายทหารสัญญาบัตร

หมายเหตุ

เมื่อกำหนดให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้ให้รองเท้าหุ้มข้อหนังสีดำ

ข้อ ๑๐ หมวด มี ๘ แบบ

ก. หมวดเหล็กสีก็กแกมเขียว

รูปร่างลักษณะ

โดยทั่วไปมีรูปร่างลักษณะตามภาพ

วิธีสวม

สวมตรง ไม่เอียงซ้าย หรือขวา

หมายเหตุ

- ๑) รูปร่างลักษณะอาจเปลี่ยนแปลงไปตามที่ทางราชการจ่ายให้

๒) ในโอกาสที่ไม่จำเป็นต้องใช้หมวกเหล็กเพื่อป้องกันอันตราย หรือเพื่อการฝึก ผู้บังคับบัญชาจะกำหนดให้ใช้แต่รองเท้าในหมวกเหล็กสักก็เกมเขียวก็ได้

๓) เมื่อสวมหมวกนี้ต้องใช้สายรัดคางด้วยเสมอ

ข. หมวกหนีสีกากี้เกมเขียว

รูปร่างลักษณะ

๑) มีรูปร่างลักษณะตามภาพ

๒) มีสายโดยรอบป้ายเฉียงจากทางด้านหน้าลงไปทางซ้าย และด้านซ้ายเหนือขอบหมวก ห่างจากมุมพับด้านหน้า ๔ ซม. มีตราหน้าหมวกขนาดเล็กติดตามภาพ

๓) ริมบนของสาบหมวกมีขลิบกว้าง ๐.๕ ซม. ดังนี้

ก. จอมพลและนายพล ขลิบทำด้วยแถบไหมทอง

ข. นายพัน, นายร้อย และนายดาบ ขลิบทำด้วยแถบสีแดงยกดินทอง

ค. นักเรียนนายร้อย ขลิบทำด้วยแถบสีแดงและเหลือง ขนาดกว้างแถบละ ๐.๒๕ ซม.

ให้สีแดงอยู่ด้านบน

ง. นักเรียนนายทหารแผนกที่ ขลิบทำด้วยแถบสีเขียวและเหลือง ขนาดกว้างแถบละ ๐.๒๕ ซม. ให้สีเขียวอยู่ด้านบน

จ. นักเรียนนายร้อยสำรอง ขลิบทำด้วยแถบสีน้ำเงินและเหลือง ขนาดกว้างแถบละ ๐.๒๕ ซม. ให้สีน้ำเงินอยู่ด้านบน

ฉ. นายทหารประทวน และนักเรียนนายสิบ ขลิบทำด้วยแถบสีแดง

วิธีสวม

(๑) ให้ขอบล่างของมุมพับด้านหน้าอยู่ตรงแนวสันจมูก และสูงจากหางคิ้วประมาณ ๓-๔ ซม. (แล้วแต่ขนาดของผู้สวม)

(๒) ตัวหมวกเอียงขวาเล็กน้อย ให้ชายขอบล่างด้านขวาห่างจากกันร่องหูกับศีรษะประมาณ ๒ ซม. และเอียงลงล่างไปทางหลังเล็กน้อย

หมายเหตุ

(๑) สำหรับพลทหารริมบนของสาบหมวกไม่มีขลิบ

(๒) ตราหน้าหมวกขนาดเล็กเป็นรูปจักรอุณาโลมภายใต้พระมหามงกุฎประดับแถบสองข้าง และมีช่อชัยพฤกษ์อยู่ภายใต้จักร ปลายช่อชัยพฤกษ์โค้งขึ้นบน ทำด้วยโลหะสีทองกว้าง ๓ ซม. สูง ๔ ซม. มีสาบสีแดง

ค. หมวกแก๊ปทรงอ่อนสีกากี้เกมเขียว

รูปร่างลักษณะ

- ๑) รูปร่างลักษณะตามภาพ
- ๒) ด้านหน้ามีตราหน้าหมวกขนาดเล็กติดตามภาพ

วิธีสวม

- (๑) สวมตรงหรือเอียงขวาเล็กน้อย และไม่หงายหลังหรืองุ้มหน้า

ง. หมวกทรงหม้อตาลสีกากีแกมเขียว**รูปร่างลักษณะ**

- ๑) รูปร่างลักษณะ ตามภาพ
- ๒) ด้านหน้ามีตราหน้าหมวกขนาดกลางติด ตามภาพ
- ๓) มีเครื่องประกอบคือ

กระบังทำด้วยหนังหรือวัสดุเทียมหนังสีดำ พื้นกระบังด้านล่างสีกากีแกมเขียวหรือสีดำ สำหรับนายทหารสัญญาบัตรยศตั้งแต่ชั้นพันเอกขึ้นไป ที่ขอบโค้งของกระบังด้านบนถักด้วยด้ายดันทองเป็นรูปช่อชัยพฤกษ์ บนพื้นสักหลาดสีดำ ดังนี้

ก. พันเอก ปีก ๑ แถว

ข. จอมพล และนายพล ปีก ๒ แถว

๔) สายรัดคางกว้าง ๑ ซม. ทำด้วยหนังหรือวัสดุเทียมหนังสีดำ ปลายสายรัดคางมีมีดุมโลหะสีทองขนาดเล็ก ติดที่รอบขอบหมวกข้างละ ๑ ดุม

๕) ผ้าพันหมวกกว้าง ๔ ซม. มีลักษณะดังนี้

ก. จอมพล และนายพล ใช้สักหลาดสีบานเย็น ที่กึ่งกลางมีแถบสีดำ กว้าง ๐.๓ ซม. ๒ แถบ เว้นระยะระหว่างแถบ ๐.๕ ซม.

ข. นายพัน, นายร้อย, นายดาบ ใช้สักหลาดสีน้ำเงิน ขลิบริมสีแดงกว้าง ๐.๕ ซม.

ค. นักเรียนนายร้อยใช้สักหลาดสีแดง

ง. นักเรียนนายทหารแผนที่ใช้สักหลาดสีเขียว

จ. นักเรียนนายร้อยสำรองใช้สักหลาดสีน้ำเงิน

ฉ. นายทหารประทวน, นักเรียนนายสิบ และพลทหาร ใช้สักหลาดหรือผ้าสีเดียวกับหมวกขลิบริมสีแดงกว้าง ๐.๕ ซม.

วิธีสวม

- สวมตรงหรือเอียงขวาเล็กน้อย และไม่หงายหลังหรืองุ้มหน้า

หมายเหตุ

๑) โดยปกติทรงหมวกแบบนี้ต้องเป็นทรงตั้ง เว้นแต่ผู้มีหน้าที่ขี่ม้าเป็นประจำอนุโลมให้ใช้หมวกแบบนี้เป็นทรงอ่อนได้ แต่ในโอกาสไปในงานพิธี หรือในที่ประชุมสังคมเป็นส่วนรวมแล้ว ให้ใช้หมวกแบบนี้เป็นทรงตั้ง

๒) สายรัดคาง โดยปกติต้องรัดให้อยู่ระหว่างขอบหมวกด้านหน้ากับกระบังหมวกเท่านั้น นอกจากในโอกาสที่ขี่ม้า หรือขับรถซึ่งหมวกอาจปลิวตกได้ จะลดสายรัดคางลงรัดคางก็ได้

๓) トラหน้าหมวกขนาดกลาง เป็นรูปเช่นเดียวกับトラหน้าหมวกขนาดเล็ก กว้าง ๖ ซม. สูง ๗.๕ ซม. มี ๒ ชนิด คือ

ก. บัดด้วยดินทองบนหมอนลักหลาดสีดำ เว้นแต่ขอบในของจักรปักบนลักหลาดสีแดง ใช้ได้เฉพาะนายทหารสัญญาบัตร, นายดาบ, นักเรียนนายร้อย, นักเรียนนายทหารแผนกที่ และนักเรียนนายร้อยสำรอง

ข. ทำด้วยโลหะสีทองมีสายสีแดง ใช้ได้เฉพาะนายทหารประทวน นักเรียนนายสิบและพลทหาร

๔) ดุมโลหะสีทองขนาดเล็กมีเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๕ ซม. ลักษณะกลมมนเล็กน้อยมีเส้นขอบโดยรอบภายในเส้นขอบมีลายดุนรูปจักร ภายใต้พระมหามงกุฎ เว้นแต่

- สำหรับทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีลายดุนรูปอักษรพระปรมาภิไธยย่อ จปร.

- สำหรับทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีลายดุนรูปอักษรพระปรมาภิไธยย่อ วปร.

จ. หมวกทรงหม้อตาลสีขาว

รูปร่างลักษณะ

เช่นเดียวกับหมวกทรงหม้อตาลสีทึบก็เก๋มเขี้ยว เว้นแต่สายรัดคางมีลักษณะดังนี้

ก. นายทหารสัญญาบัตรชั้นจอมพล, นายพล, พันเอก, นายทหารประทวนชั้นนายสิบ, นักเรียนนายสิบ และพลทหาร ใช้หนังหรือวัสดุเทียมหนังสีดำ (๑)

ข. นายทหารสัญญาบัตรชั้นพันโท, พันตรี, นายร้อย, นายดาบ, นักเรียนนายทหาร และนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ ใช้แถบไหมทอง

วิธีสวม

สวมตรงหรือเอียงขวาเล็กน้อยและไม่หยายหลังหรือขมุงหน้า

หมายเหตุ

ทรงหมวกแบบนี้ต้องเป็นทรงตั้ง

ฉ. หมวกทรงหม้อตาลสีน้ำเงินดำ

รูปร่างลักษณะ

เช่นเดียวกับหมวกทรงหม้อตาลสีขาว

วิธีสวม

สวมตรงหรือเอียงขวาเล็กน้อยและไม่หงายหลังหรือจุ่มหน้า

หมายเหตุ

ทรงหมวกแบบนี้ต้องเป็นทรงตั้ง

ข. หมวกทรงหม้อตาลสีน้ำเงินหม่น**รูปร่างลักษณะ**

เช่นเดียวกับหมวกทรงหม้อตาลสีขาว

วิธีสวม

สวมตรงหรือเอียงขวาเล็กน้อยและไม่หงายหลังหรือจุ่มหน้า

หมายเหตุ

ทรงหมวกแบบนี้ต้องเป็นทรงตั้ง

ข. หมวกยอด**รูปร่างลักษณะ**

รูปร่างลักษณะและเครื่องประกอบเป็นไปตามที่ทางราชการจ่ายให้ (กฎกระทรวงข้อ.๑๐ (๘))

วิธีสวม

สวมตรง

ข้อ ๑๑ เลื่อนมี ๘ แบบ**ก. เลื่อนคอปัสীগักแกมเขียว****รูปร่างลักษณะ**

- (๑) รูปร่างลักษณะตามภาพ
- (๒) ที่คอและแนวสาบอกมีดุม ๕ ดุม
- (๓) แขนยาวรัดข้อมือ ชัดดุมข้างละ ๑ ดุม

(๔) ที่อกมีกระเป่าปะข้างละ ๑ กระเป่า ไม่มีแถบ มีปากขัดดุมข้างละ ๑ ดุม มุมกระเป่า และมุมปากกระเป่าเป็นรูปตัดพองาม

(๕) มีอินทรรนุอ่อนขัดดุมข้างละ ๑ ดุม

(๖) ดุมทั้งสี่นี้ใช้ดุมกลมแบนขนาดเล็ก ทำด้วยวัสดุสีกาก็เกมเขียว

วิธีสวม

(๑) เมื่อสวมเสื้อนี้ ให้สอดชายเสื้ออยู่ภายในกางเกง

(๒) ขัดดุมทุกดุม เว้นแต่ดุมที่คอเสื้อ เมื่อไม่ผูกผ้าผูกคอ จะขัดดุมหรือไม่ก็ได้

(๓) ห้ามพับแขนเสื้อ

หมายเหตุ

๑) การผูกผ้าผูกคอเมื่อสวมเสื้อแบบนี้

ก. ผู้มีสิทธิผูกผ้าผูกคอ ได้แก่ นายทหารสัญญาบัตร, นายดาบ, นักเรียนนายทหาร นายทหารประทวน และนักเรียนนายสิบ ในเมื่อมิได้บังคับแถวหรือประจำแถว

ข. ในโอกาสที่ควรผูกผ้าผูกคอ

๑ ในโอกาสที่เข้าชุมนุม เช่น ไปส่งผู้ใหญ่ มิตรสหายที่สนามบินหรือสถานีรถไฟไป ประชุมในฐานะกรรมการ หรือเจ้าหน้าที่ซึ่งหน่วยนอกสังกัดกระทรวงกลาโหมนัดหมายมาเป็นต้น

๒ ในสังคมที่ต้องการความเป็นระเบียบ เช่น บัตรเชิญกำหนดให้แต่งกายตามสะดวก หรือให้แต่งเครื่องแบบเสื้อคอพับสีกาก็เกมเขียว (แม้จะไม่ระบุให้ผูกผ้าผูกคอ) ไปในงานทำบุญเลี้ยงพระที่บ้าน หรือที่วัด ไปฟังปาฐกถาตามสถานที่ต่าง ๆ เป็นต้น

ค. วิธีผูกผ้าผูกคอ ผูกเป็นเงื่อนกลาสีสอดชายผ้าผูกคอไว้ภายในเสื้อใต้ดุมเม็ดที่ ๒

ง. สีของผ้าผูกคอ ใช้ผ้าผูกคอสีกาก็เกมเขียวแก่ แต่ในโอกาสไว้ทุกข์ใช้ผ้าผูกคอสีดำ

๒) เสื้อแบบนี้ ในบางโอกาสจะใช้แขนสั้น เพียงข้อศอกก็ได้

๓) เมื่อใช้เสื้อคอพับสีกาก็เกมเขียวชนิดแขนสั้น ห้ามใช้ผ้าผูกคอ*

๔) เมื่อสวมเสื้อแบบนี้ ควรใช้เสื้อคอกลมสีขาวหรือสีกาก็เกมเขียว

*บันทึกข้อความ กพ.ทบ. ที่ กท ๐๓๑๕/๑๙๔ ลง ๘ ม.ค. ให้ยกเลิกการใช้ผ้าผูกคอตาม มติสภากลาโหม

ข. เสื้อคอเปิดสีกาก็เกมเขียว

รูปร่างลักษณะ

- (๑) รูปร่างลักษณะตามภาพ
- (๒) ไม่มีสาบคอ
- (๓) ที่คอและแนวอกมีดุม ๖ ดุม ชัดดุมปิดคอได้
- (๔) มีลิ้นปิดอก
- (๕) แขนยาวแบบทรงกระบอก
- (๖) ที่อกมีกระเปาะข้างละ ๑ กระเปาะ ไม่มีแถบ มีปากชัดเจนข้างละ ๑ ดุม มุมกระเปาะและมุมปากกระเปาะเป็นรูปตัดพองาม
- (๗) ดุมทั้งสี่ใช้ดุมกลมแบนขนาดเล็กทำด้วยวัสดุสีกาก็เกมเขียว
- (๘) ขายเสื้อตัดตรงไม่มีเว้า

วิธีสวม

- (๑) เมื่อสวมเสื้อนี้ ให้สอดชายเสื้ออยู่ในกางเกง
- (๒) ในโอกาสต่อไปนี้จะปล่อยชายเสื้อไว้นอกกางเกงก็ได้ คือ
 - ก. เมื่ออยู่ในบริเวณกรมกอง และผู้บังคับบัญชาสูงสุดของกรมกองนั้น ได้กำหนดระเบียบไว้ หรือสั่งอนุญาตเป็นครั้งคราว
 - ข. ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่หรือขณะทำการฝึก และผู้บังคับบัญชาที่ควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ หรือควบคุมการฝึกได้สั่งอนุญาต
- (๓) ชัดดุมทุกดุม เว้นดุมที่คอเสื้อจะไม่ชัดก็ได้
- (๔) เมื่อสวมเสื้อโดยสอดชายเสื้ออยู่ในกางเกง ห้ามพับแขนเสื้อ

หมายเหตุ

- (๑) การสวมเสื้อแบบนี้ จะใช้ผ้าพันคอได้ตามที่กฎกระทรวงฯ ว่าด้วยเครื่องแบบทหารบกกำหนด หรือตามที่ได้รับอนุมัติจากผู้บัญชาการทหารบก
- (๒) เสื้อแบบนี้สำหรับทหารชั้นพันเอกลงมา มีแถบชื่อทำด้วยผ้าสีกาก็เกมเขียว กว้าง ๓ ซม. ยาวเท่ากับความกว้างของกระเปาะเสื้อ มีชื่อและชื่อสกุลโดยไม่ใช้ชื่อย่อ และปักตัวอักษรบรรจง ตัวตรงด้วยด้ายสีน้ำเงินดำ หนา ๐.๒ ซม. ขนาดสูง ๑ ซม. ไม่ต้องเขียนยศและคำนำหน้าชื่อ แถบดังกล่าวนี้เย็บติดอกเสื้อข้างขวาเหนือปากกระเปาะ

หมวด ๔
เครื่องหมายเหล่าและเครื่องหมายสังกัด

ข้อ ๒๐. เครื่องหมายเหล่าและเครื่องหมายสังกัด

๑. เครื่องหมายเหล่า

รูปร่างลักษณะ

(๑) รูปร่างลักษณะของเครื่องหมายเหล่ามีดังนี้ -

ทหารราบ	รูปปืนเล็กไขว้ประกอบด้วยตัวกระสุน
ทหารม้า	รูปกระบี่ไขว้ประกอบด้วยเกือกม้าและรถถัง
ทหารปืนใหญ่	รูปปืนใหญ่ไขว้ประกอบด้วยลูกระเบิดมีเปลว
ทหารช่าง	รูปพรูว์กับขวานไขว้ประกอบด้วยส้อม
ทหารสื่อสาร	รูปสายฟ้าแลบประกอบด้วยจักร
ทหารขนส่ง	รูปพวงมาลัยเรือ ประกอบด้วยจักรและปีกนกแผ่นโลหะ
ทหารสรรพาวุธ	รูปลูกระเบิดมีเปลว
ทหารพลธิการ	รูปกระบี่ไขว้ประกอบด้วยจักรสามจักร
ทหารสารวัตร	รูปปืนพกไขว้ประกอบด้วยจักร
ทหารสารบรรณ	รูปกระบี่กับปากไก่ไขว้ประกอบด้วยหนังสือ
ทหารการเงิน	รูปกระบี่ไขว้ประกอบด้วยข้างสามเศียร
ทหารพระธรรมนูญ	รูปพระดูลฟ้าห์ประกอบด้วยจักร
ทหารแพทย์	รูปพระยานาคคู่พันคอบเพลิง
ทหารแผนที่	รูปกระบี่ไขว้ประกอบด้วยกล้องส่อง
ทหารการสัตว	รูปพระยานาคไขว้ประกอบด้วยเกือกม้า
ทหารดุริยางค์	รูปพิณ

(๒) ทำด้วยโลหะสีทอง

๒. เครื่องหมายสังกัด

รูปร่างลักษณะ

๑. รูปร่างลักษณะของเครื่องหมายสังกัดมีดังนี้ -

ก. สังกัดสำนักงานเลขาธิการกฤษฎีกา

สำนักงานปลัดกระทรวงและกองบัญชาการทหารสูงสุด

รูปจักรมีส้อมสอดขัดในจักร, ด้านซ้ายขวา มีรูปปีกนกกาง

ข. สังกัดกรมราชองครักษ์ รูปครุฑ

ค. สังกัดหน่วยราชการ ในส่วนกลางและส่วนการศึกษาใช้อักษร คือ.-

- กองทัพบกและสำนักงานเลขานุการกองทัพบก	อักษร	ทบ
- สำนักงานปลัดบัญชาการกองทัพบก	"	ปช
- กรมกำลังพลทหารบก	"	กพ
- กรมข่าวทหารบก	"	ขว
- กรมยุทธการทหารบก	"	ยก
- กรมส่งกำลังบำรุงทหารบก	"	กบ
- กรมสารบรรณทหารบก	"	สบ
- กรมการสารวัตรทหารบก	"	สท
- กรมสวัสดิการทหารบก	"	สก
- กรมสรรพาวุธทหารบก	"	สป
- กรมพลธิการทหารบก	"	พธ
- กรมแพทย์ทหารบก	"	พบ
- กรมยุทธโยธาทหารบก	"	ยย
- กรมการขนส่งทหารบก	"	ขส
- กรมการสัตวทหารบก	"	กส
- กรมการทหารสื่อสาร	"	สส
- กรมการทหารช่าง	"	กช
- กรมการเงินทหารบก	"	กง
- กรมจเรทหารบก	"	จบ
- กรมแผนที่ทหารบก	"	ผท
- กรมยุทธศึกษาทหารบก	"	ยศ
- ศูนย์การทหารราบ กรมยุทธศึกษาทหารบก	"	ศร
- ศูนย์การทหารม้า กรมยุทธศึกษาทหารบก	"	ศม
- ศูนย์การทหารปืนใหญ่ กรมยุทธศึกษาทหารบก	"	ศป
- ศูนย์การฝึกกำลังทดแทน กรมยุทธศึกษาทหารบก	"	ศฝ
- โรงเรียนเสนาธิการทหารบก	"	สธ
- โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า	"	จปร
- กรมการรักษาดินแดน	"	รด
- วิทยาลัยการทัพบก	"	วทบ

- กรมทหารม้า (รถถัง) ที่ ๔ " ม ๔
- สำนักงานตรวจบัญชีกองทัพบก " สตช
- ศูนย์อำนวยการสร้างอาวุธกองทัพบก " ศอว
- กองพลทหารม้าที่ ๒ " พล ม ๒
- สำนักงานประสานการวิจัยและพัฒนาการ
ทางทหารกองทัพบก " สวพ
- กองพลที่ ๑๕ " พล ๑๕

ง. สังกัดหน่วยราชการส่วนภูมิภาคใช้อักษรและเลขหมายคือ

- กองทัพบก อักษร ทภ และมีเลขหมายกองทัพบกประกอบ เช่น กองทัพบกที่ ๑
ใช้ ทภ ๑
- มณฑลทหารบก อักษร มบ และมีเลขหมายมณฑลทหารบกประกอบ เช่น มณฑล
ทหารบกที่ ๓ ใช้ มบ ๓
- จังหวัดทหารบก อักษร และเลขหมายของมณฑลทหารบก ที่จังหวัดทหารบกนั้น
สังกัด เช่น จังหวัดทหารบกอุดร ซึ่งสังกัดมณฑลทหารบกที่ ๓ ใช้ มบ ๓ หรืออักษรและเลขหมายของ
กองทัพบกที่จังหวัดทหารบกนั้นขึ้นตรง เช่น จังหวัดทหารบกชลบุรี ขึ้นตรงกองทัพบกที่ ๑ ใช้ ทภ.๑

(๑) หน่วยตั้งใหม่เหล่านี้ใช้เครื่องหมายสังกัดตามคำสั่ง ทบ. ๖๗๖)

จ. สังกัดหน่วยทหารใช้อักษรและเลขหมายกำกับรูป คือ.-

- กองพล อักษร พล มีเลขหมายกองพลประกอบ เช่น กองพลที่ ๔ ใช้ พล.๔
- เว้นแต่กองพลทหารม้าใช้อักษร ม แทนเลขหมายกองพลคือ พล ม และกองพลทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานใช้อักษร ปตอ. เป็นเครื่องหมายสังกัด
- กรมผสม อักษร ผส มีเลขหมายกรมผสมประกอบ เช่น กรม ผสมที่ ๖ ใช้ ผส.๖
 - กรม อักษรประจำเหล่ามีเลขหมายกรมประกอบ เช่น กรมทหารราบที่ ๑ ใช้
เครื่องหมายสังกัด ร ๑ เว้นแต่กรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานใช้อักษร ปตอ. แทนอักษรประจำเหล่า เช่น
กรมทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ ๑ ใช้เครื่องหมาย สังกัด ปตอ ๑
 - กองพันจัดเป็นกรม อักษรประจำเหล่ามีเลขหมายประกอบ และมีเลขหมายกองพัน
ต่อท้าย โดยมีขีดทับคั่น เช่น กองพันที่ ๒ กรมทหารราบที่ ๑ ใช้เครื่องหมาย ร ๑/๒ เว้นแต่กองพันทหารปืนใหญ่
ต่อสู้อากาศยานใช้อักษร ปตอ แทนอักษรประจำเหล่า เช่น กองพันทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ ๔ กรมทหาร
ปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ ๒ ใช้เครื่องหมายสังกัด ปตอ ๒/๔ กองพันทหารราบในกรมผสมใช้อักษร ผส
แทนอักษรประจำเหล่า เช่น กองพันทหารราบที่ ๑ กรมผสมที่ ๒ ใช้เครื่องหมายสังกัด ผส ๒/๑ ส่วนกองพัน
ทหารเหล่าอื่น ๆ ที่สังกัดกรมผสมใช้อักษรประจำเหล่ามีเลขหมายกองพันต่อท้าย โดยมีขีดทับคั่น และไม่ต้องมี
เลขหมายกรมผสมประกอบ เช่น กองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๖ กรมผสมที่ ๖ ใช้เครื่องหมายสังกัด ป/๖

- กองพันที่มีได้จัดเป็นกรม อักษรประจำเหล่ามีเลขหมายกองพันต่อท้าย โดยมีขีดทับคั่น เช่น กองพันเสนารักษาที่ ๑ ใช้ เครื่องหมาย พ/๑ เว้นแต่กองพันทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานใช้อักษร ปตอ แทน อักษรประจำเหล่า เช่น กองพันทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ ๒ ใช้เครื่องหมาย สังกัด ปตอ/๒ กองพัน พลร่ม ใช้รูปร่มชูชีพประกอบด้วยปีกนกคู่ แทนอักษรประจำเหล่า ถ้ามีเลขหมายกองพันให้อยู่เหนือรูปร่ม

- กองร้อยที่มีได้จัดเป็นกองพัน อักษรประจำเหล่ามีเลขหมายกองร้อยต่อท้ายโดยมี ขีดนอนคั่น เช่น กองร้อยทหารพลาธิการที่ ๑ ใช้เครื่องหมาย สังกัด พธ-๑

- หน่วยทหารที่ไม่เข้าลักษณะดังกล่าวข้างต้น ใช้เครื่องหมายสังกัด ของหน่วย บังคับบัญชาโดยตรง เช่น กรมทหารขนส่ง (ไม่มีเลขหมายกรม)

สังกัดกองทัพบก ใช้เครื่องหมายสังกัด ทบ. กองพันทหารราบ ศูนย์การทหารราบ (ไม่มีเลข หมายกองพัน) ใช้เครื่องหมายสังกัด คร. กองร้อยบังคับการกรมทหารราบที่ ๑ (ไม่มีเลขหมายกองร้อยมีแต่ มีเลขหมาย กรม) ใช้เครื่องหมายสังกัด ร ๑ กองร้อยบริการกรมผสมที่ ๓ (ไม่มีเลขหมายกองร้อยมีแต่เลข หมายกรมผสม) ใช้เครื่องหมายสังกัด ผส ๓

กองร้อยกองบัญชาการกองพลที่ ๑ (ไม่ใช่เหล่าใดโดยเฉพาะ และไม่มีเลขหมายกองร้อย มี แต่เลขหมายกองพล) ใช้เครื่องหมายสังกัด พล ๑ โรงพยาบาลสนามที่ ๑, ๒, ๓ (มีใช้กรม กองพัน กองร้อย) สังกัดกองทัพบกใช้เครื่องหมายสังกัด ทบ. โรงพยาบาลสุรนารี (มีใช้กรม กองพัน กองร้อย) สังกัดมณฑล ทหารบกที่ ๓ ใช้เครื่องหมายสังกัด มบ ๓ กองร้อยใด ๆ ก็ตามภายในกองพันทหารราบที่ ๓ กรมทหารราบที่ ๑ (กองร้อยที่จัดเป็นกองพัน) ใช้เครื่องหมายสังกัด ร ๑/๓

(๒) ทำด้วยโลหะสีทอง

วิธีติดเครื่องหมายเหล่า และเครื่องหมายสังกัด

- เครื่องหมายเหล่าติดที่คอเสื้อข้างขวา เครื่องหมายสังกัดติดที่คอเสื้อข้างซ้ายดังนี้

(๑) เสื้อคอพับ	ติดที่มุมปกคอพับ
(๒) เสื้อคอเปิด	ติดที่มุมคอเปิดตอนบน
(๓) เสื้อชั้นนอกคอเบาะ	ติดที่มุมคอเบาะตอนบน
(๔) เสื้อชั้นนอกคอปิด	ติดที่คอตอนหน้า
(๕) เสื้อชั้นนอกคอเปิดอก	ติดที่คอเบาะตอนบน
- สำหรับนายทหารประทวนชั้นจ่านายสิบ, นายดาบ, นายทหารสัญญาบัตรต่ำกว่าชั้นพันเอก ซึ่งเทียบเท่า พลจัตวา เมื่อแต่งเครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนาม ให้ติดเครื่องหมายสังกัด ที่อกเสื้อคอเปิด ข้างซ้าย เหนือกึ่งกลางปกกระเป๋
- การติดเครื่องหมายเหล่าและเครื่องหมายสังกัดเป็นไปตามภาพ

หมายเหตุ

๑) ทหารกองประจำการ และประจำการโดยทั่วไป ตัดเครื่องหมายเหล่าและเครื่องหมายสังกัดตาม ข้อ.๒๐ (๑) และ (๒)

๒) นายทหารซึ่งดำรงตำแหน่งเสนาธิการ ฝ่ายเสนาธิการ หรือตำแหน่งที่กำหนดว่าเป็นตำแหน่งฝ่ายเสนาธิการ ใช้เครื่องหมายโลหะสีทอง รูปดาว ๕ กลีบ มีรูปตราหน้าหมวกติดอยู่กึ่งกลางดาว และมีช้อยพยักขโมบใต้ดาว ตัดที่คอเสื้อข้างขวาแทนเครื่องหมายเหล่า

๓) นายทหารนอกกอง และนายทหารพิเศษ สังกัดกองทัพบก ใช้เครื่องหมายสังกัดเป็นอักษร ทบ.

๔) นายทหารพิเศษสังกัดหน่วยทหาร ใช้เครื่องหมายสังกัดตาม ข้อ.๒ (๑) จ.

๕) นายทหารสัญญาบัตรประจำการ ชั้นพันเอก ซึ่งเทียบเท่าพลจัตวา นายพล และจอมพล ใช้เครื่องหมายโลหะสีทองรูปคทาไขว้ประกอบด้วยช้อยพยักขโมบแทนเครื่องหมายเหล่า และเครื่องหมายสังกัดเมื่อแต่งเครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนาม ให้ติดเครื่องหมายนี้ที่คอเสื้อข้างขวาข้างเดียว (ที่คอเสื้อข้างซ้ายติดเครื่องหมายยศ)

๖) นักเรียนนายร้อย ใช้เครื่องหมายโลหะสีทองรูปตราแผ่นดิน ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ตัดที่คอเสื้อทั้ง ๒ ข้าง โดยไม่ใช้เครื่องหมายเหล่าและเครื่องหมายสังกัด

- นักเรียนนายทหารแผนกที่ ใช้เครื่องหมายโลหะสีทองรูปจักรกระบอกมีดาวกลางจักร ตัดที่คอเสื้อทั้ง ๒ ข้างโดยไม่ใช้เครื่องหมายเหล่าและเครื่องหมายสังกัด

- นักเรียนนายร้อยสำรอง ใช้เครื่องหมายเหล่าและเครื่องหมายสังกัดตามเหล่าและสังกัดของตน

- นักเรียนนายสิบ ใช้เครื่องหมายเหล่าตามเหล่าของตน และใช้เครื่องหมายดอกจันทน์ ตัดที่คอเสื้อข้างซ้ายแทนเครื่องหมายเหล่าสังกัด

๗) ทหารนอกประจำการ ใช้เครื่องหมายเหล่าครั้งสุดท้ายติดที่คอเสื้อข้างขวา และติดอักษร นก ที่คอเสื้อข้างซ้าย สำหรับนายทหารชั้นสัญญาบัตรชั้นพันเอกซึ่งเทียบเท่าพลจัตวา นายพล และจอมพลใช้เครื่องหมายรูปคทาไขว้ประกอบด้วยช้อยพยักขโมบตัดที่คอเสื้อข้างขวาและอักษร นก ตัดที่คอเสื้อข้างซ้าย

๘) เครื่องหมายเหล่าและเครื่องหมายสังกัด จะปักด้วยไหมหรือด้ายสีเหลืองแทนโลหะสีทองที่มุมปกคอพับหรืออกของเสื้อคอพับสีกาภิเษกเขียว หรือที่มุมคอเปิดตอนบน หรืออกของเสื้อคอเปิดสีกาภิเษกเขียวก็ได้

๙) ขนาดและลักษณะของตัวอักษรและตัวเลข ของเครื่องหมายสังกัด

ก. เป็นแบบตัวมนยกขอบ กว้าง ๐.๙ ซม. ยกเว้นความกว้างของตัวอักษรและตัวเลข บางตัว เช่น ตัวอักษร ญ เลข ๑ และอื่น ๆ ที่มีขนาดกว้างหรือแคบกว่าตัวอักษรและตัวเลขทั่วไป ให้ลดหรือเพิ่มขนาดให้กว้างขึ้นหรือแคบลงได้แต่ไม่เกิน ๐.๓ ซม.

ข. ความกว้างของเส้น	๐.๒ ซม.
ค. ทางตัวอักษรสูง	๐.๒๕ ซม.
ง. ระยะระหว่างตัวอักษรหรือตัวเลข	๐.๒ ซม.
จ. ระยะช่องขีดทับ	๐.๒๕ ซม.
ฉ. ระยะช่องขีดนอน	๐.๓ ซม.

หมวด ๕

เครื่องหมายพิเศษ

ข้อ ๒๑ เครื่องหมายพิเศษ

ก. สายยางยศสำหรับทหารที่ดำรงตำแหน่งเสนาริการฝ่ายเสนาริการ
หรือตำแหน่งที่กำหนดว่าเป็นตำแหน่งฝ่ายเสนาริการ

รูปร่างลักษณะและวิธีประดับ

- (๑) รูปร่างลักษณะตามภาพ
- (๒) เป็นสายถัก ๑ เส้น ประกอบด้วยมูลโลหะสีทอง ๑ ตุ่ม สายเกลี้ยง ๒ เส้น ปลายสายรวมติดใต้อินทรธนูข้างขวา สายถักคล้องใต้แขนขวาผ่านหน้าอก สายเกลี้ยงทำเป็นห่วงคล้องใต้แขนขวา ๑ เส้น ส่วนอีก ๑ เส้น ทำเป็นห่วงผ่านหน้าอกมารวมกับปลายสายถักคล้องที่ตุ่มอกเสื้อ ให้ตุ่มโลหะสีทองอยู่เหนืออกเสื้อ ถ้าเป็นเสื้อชั้นนอกคอปิดคล้องที่ตุ่มอกเสื้อเม็ดที่ ๑ ถ้าเป็นเสื้อชั้นนอกคอแบะ หรือเสื้อชั้นนอกเปิดอกคล้องใต้ชายทับประมาณแนวเดียวกับตุ่มเม็ดที่ ๑ ของเสื้อชั้นนอกคอปิด
- (๓) ทำด้วยไหมทองหรือไหมสีเหลือง

การใช้

- (๑) สายยางยศไหมทองใช้ประกอบกับเครื่องแบบดังนี้ คือ เครื่องแบบปกติขาว หรือเครื่องแบบปกติทากีแกมเขียวคอแบะที่ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์, เครื่องแบบเต็มยศ, เครื่องแบบครึ่งยศ, เครื่องแบบสโมสร หรือเครื่องแบบกันหนาวน้ำเงินดำ
 - (๒) สายยางยศไหมสีเหลือง ใช้ประกอบกับเครื่องแบบดังนี้ คือ เครื่องแบบปกติขาว หรือเครื่องแบบปกติทากีแกมเขียวคอแบะที่ไม่ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์
- สำหรับเครื่องแบบปกติทากีแกมเขียวคอพับ ใช้สายยางยศไหมสีเหลืองเฉพาะ แต่สายเกลี้ยง ๑ เส้น ทำเป็นห่วงผ่านหน้าอกมาคล้องที่ตุ่มอกเสื้อเม็ดที่ ๒ ปลายสายรวมติดใต้อินทรธนูข้างขวา

ข. สายยางยคสำหรับนายทหารคนสนิท

รูปร่างลักษณะและวิธีประดับ

- (๑) รูปร่างลักษณะตามภาพ
- (๒) เป็นสายถัก ๑ เส้น ประกอบด้วยตุ้มโลหะสีทอง ๑ ตุ้ม ทำเป็นห่วงคล้องใต้แขนขวา ปลายสายติดได้อินทรธนูข้างขวา ให้ตุ้มโลหะสีทองอยู่ทางด้านหน้า
- (๓) ทำด้วยไหมทอง หรือไหมสีเหลือง

การใช้

- (๑) สายยางยคไหมทองใช้ประกอบกับเครื่องแบบดังนี้ คือ
 - เครื่องแบบปกติขาวหรือเครื่องแบบปกติสีทึบก็แกมเขียวคอเบะ ที่ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เครื่องแบบครึ่งยศ เครื่องแบบเต็มยศ เครื่องแบบสโมสร หรือเครื่องแบบกันหนาวน้ำเงินดำ
- (๒) สายยางยคไหมสีเหลืองใช้ประกอบกับเครื่องแบบดังนี้ คือ
 - เครื่องแบบปกติขาว หรือเครื่องแบบปกติสีทึบก็แกมเขียวคอเบะ ที่ไม่ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์
 - สำหรับเครื่องแบบปกติสีทึบก็แกมเขียวคอพับใช้สายยางยคไหมสีเหลืองเกลี้ยง ๑ เส้น ทำเป็นห่วงคล้องใต้แขนขวา ปลายสายรวมติดได้อินทรธนูข้างขวา

หมายเหตุ

- (๑) นายทหารซึ่งใช้สายยางยค เสนาธิการและดำรงตำแหน่งนายทหารคนสนิทด้วย ใช้สายยางยคเสนาธิการแต่อย่างเดียว
- (๒) สำหรับนายทหารซึ่งเป็นราชองครักษ์ ใช้สายยางยคและเครื่องหมายอักษรพระปรมาภิไธยดังนี้

๒.๑ สายยางยคเป็นสายถัก ๒ เส้น ประกอบด้วยตุ้มโลหะทอง ๒ ตุ้ม สายเกลี้ยง ๒ เส้น ปลายสายรวมติดได้อินทรธนูข้างขวา สายถักคล้องใต้แขนขวาผ่านหน้าอก ๑ เส้น ส่วนอีก ๑ เส้น ผ่านหน้าอก สายเกลี้ยงทำเป็นห่วงคล้องใต้แขนขวา ๑ เส้น ส่วนอีก ๑ เส้น ทำเป็นห่วงผ่านหน้าอกมารวมกับปลายสายถัก ๒ เส้น คล้องที่ตุ้มอกเสื้อ ให้ตุ้มโลหะสีทองอยู่ใต้ออกเสื้อ ถ้าเป็นเสื้อชั้นนอกคอกปิดคล้องที่ตุ้มอกเสื้อเม็ดที่ ๑ ถ้าเป็นเสื้อชั้นนอกคอเบะหรือเสื้อชั้นนอกเปิดอก คล้องใต้ชายพับประมาณแนวเดียวกับตุ้มเม็ดที่ ๑ ของเสื้อชั้นนอกคอกปิด สายยางยคนี้ทำด้วยไหมทอง หรือไหมสีเหลือง

- สำหรับสายยางยคไหมทองใช้ประกอบกับเครื่องแบบดังนี้ คือ เครื่องแบบปกติขาว หรือเครื่องแบบปกติทึบก็แกมเขียวคอเบะ ที่ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เครื่องแบบครึ่งยศ เครื่องแบบเต็มยศ เครื่องแบบสโมสร หรือเครื่องแบบกันหนาวที่ใช้เสื้อชั้นนอกคอกปิดสีน้ำเงินดำ
- สำหรับสายยางยคไหมสีเหลืองใช้ประกอบกับเครื่องแบบดังนี้ คือ เครื่องแบบ

ปกติขาว ที่ไม่ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เมื่อแต่งเครื่องแบบนอกจากที่กล่าวแล้ว ไม่ใช้สายยงยศ และผู้ที่
เป็นราชองครักษ์ไม่ใช้สายยงยศอย่างอื่นอีก

๒.๒ เครื่องหมายอักษรพระปรมาภิไธย ใช้รูปอักษรพระปรมาภิไธยย่อในองค์พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ตนเป็นราชองครักษ์ ภายใต้เลขลำดับรัชกาล และพระมหามงกุฎติดบนอินทรรนุข้างขวาให้ยอดพระมงกุฎอยู่ทางด้านคอ สำหรับทหารบกชาย ทำด้วยโลหะสีทองติดที่กึ่งกลางอินทรรนุ โดยมีต้องประดับเครื่องหมายบนอินทรรนุ เมื่อแต่งเครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนามให้งัดติดเครื่องหมายดังกล่าวนี้

๒.๓ ปลอกแขนสักหลาดสีน้ำเงินดำ กว้าง ๑๐ ซม. มีแถบสีทองกว้าง ๑ ซม. ๒ แถบ ทาบกลางปลอกแขนโดยรอบเว้นระยะระหว่างแถบ ๐.๕ ซม. ตรงกลางด้านนอก มีอักษรพระปรมาภิไธยย่อในองค์พระมหากษัตริย์รัชกาลปัจจุบัน ภายใต้เลขลำดับรัชกาลและพระมหามงกุฎปักด้วยดิ้นทอง ที่ขอบบนและขอบล่างของปลอกแขน ขลิบลวดไหมทอง สวมที่แขนเสื้อข้างซ้ายเหนือข้อศอก ปลอกแขนนี้ นายทหารราชองครักษ์ใช้สวมขณะทำการในหน้าที่ประจำพระองค์โดยเฉพาะ เช่น รับ นำ ตาม หรือแข่งเสด็จ หรือไปในการต่าง ๆ ในหน้าที่ราชองครักษ์ ส่วนผู้ที่เคยเป็นราชองครักษ์ในรัชกาลใด เมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้วและได้รับพระราชทานเข็มอักษรพระปรมาภิไธยย่อในองค์พระมหากษัตริย์ในรัชกาลนั้น ประกอบด้วยแถบแพรเป็นเกียรติยศ ให้ติดที่อกเสื้อข้างขวาเหนือกระเป๋าน ถ้ามีเครื่องหมายอื่นติดอยู่แล้ว ให้ติดเครื่องหมายนี้เหนือขึ้นไป

ค. เครื่องหมายเลขชั้นปีการศึกษา ของนักเรียนนายสิบ และนักเรียนนายทหาร

รูปร่างลักษณะและวิธีติด

- (๑) รูปร่างลักษณะตามภาพ
- (๒) เป็นตัวเลขอารบิก ตามชั้นปีการศึกษา
- (๓) ทำด้วยโลหะสีทอง
- (๔) ติดบนอินทรรนุทั้ง ๒ ข้าง ห่างจากริมอินทรรนุทางด้านไหล่ ๑ ซม. ให้ด้านบนของตัวเลขอยู่ทางด้านคอ

หมายเหตุ

- ๑) นักเรียนนายร้อยสำรอง ใช้เครื่องหมายอักษร นส. แทนเลข
- ๒) เมื่อแต่งเครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนาม ให้ติดเครื่องหมายที่อกเสื้อข้างซ้ายเหนือกึ่งกลางปกกระเป๋

**ง. เครื่องหมายสำหรับนักเรียนนายทหารซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ทำหน้าที่
หัวหน้านักเรียน และหัวหน้าหน่วยนักเรียนนายทหาร**

รูปร่างลักษณะและวิธีติด

(๑) รูปร่างลักษณะตามภาพ

- หัวหน้าหมู่	รูปจักร
- หัวหน้าหมวด	รูปจักรภายใต้พระมหามงกุฏ
- หัวหน้ากองร้อย	รูปจักรภายใต้พระมหามงกุฏมีรัศมี
- หัวหน้ากองพัน	รูปกระบี่ไขว้ประกอบกับจักรภายใต้พระมหามงกุฏ
มีรัศมี
- หัวหน้านักเรียนนายร้อย	รูปตราแผ่นดินในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
- หัวหน้านักเรียนนายทหารแผนที่	รูปจักรกระบอกมีดาวกลางจักร
- หัวหน้านักเรียนนายร้อยสำรอง	รูปพระเกี้ยวมีรัศมี

(๒) ทำด้วยโลหะสีทอง

(๓) ติดที่กึ่งกลางบนอินทราฐทั้ง ๒ ข้าง ให้ด้านบนของเครื่องหมายอยู่ทางด้านคอ

หมายเหตุ

๑) เมื่อแต่งเครื่องแบบฝึก หรือเครื่องแบบสนาม ให้ติดเครื่องหมายนี้ที่อกเสื้อข้างซ้ายเหนือเครื่องหมายเลขชั้นปีการศึกษา ตาม ข้อ.ค

๒) รูปตราแผ่นดินในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่เป็นเครื่องหมายหัวหน้านักเรียนนายร้อย และรูปจักรกระบอกมีดาวกลางจักรที่เป็นเครื่องหมายหัวหน้านักเรียนนายทหารแผนที่ มีลักษณะและขนาดเช่นเดียวกับเครื่องหมายตามที่กล่าวในหมายเหตุ ๖ ของ ข้อ.๒๐

จ. เครื่องหมายสำหรับพลทหารอาสาสมัคร

รูปร่างลักษณะและวิธีติด

(๑) รูปร่างลักษณะตามภาพ

(๒) เป็นตัวอักษร อส. และเลขตามจำนวนปีที่อาสาสมัครต่อท้ายด้วยอักษร

(๓) ทำด้วยโลหะสีทอง

(๔) ติดบนอินทราฐทั้ง ๒ ข้าง ห่างจากริมอินทราฐด้านในไกล ๑ ซม. ให้ด้านบนของเครื่องหมาย

อยู่ด้านคอ

หมายเหตุ

เมื่อแต่งเครื่องแบบฝึกหรือเครื่องแบบสนาม ให้ติดเครื่องหมายที่อกเสื้อข้างซ้ายเหนือกึ่งกลางปกกระเป๋

**จ. เครื่องหมายสำหรับทหารในหน่วยทหารรักษาพระองค์
หรือหน่วยทหารที่มีนามเกียรติยศ**

รูปร่างลักษณะและวิธีติด

(๑) รูปร่างลักษณะตามภาพ

- ทหารในกองบังคับการกรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ กองพันที่ ๑ กองพันที่ ๒ กองพันที่ ๔ มหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ ใช้อักษร จปร.

- ทหารในกองพันที่ ๓ มหาดเล็กรักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ ใช้อักษร ว. มีพระมหามงกุฎ

- ทหารในกรมทหารราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์ ใช้อักษรพระปรมาภิไธยย่อ ในองค์พระมหากษัตริย์รัชกาลปัจจุบัน

- ทหารในหน่วยทหารม้า รักษาพระองค์ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ใช้อักษร รร ๖

- ทหารในกองพันทหารม้าที่ ๖ ในสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ใช้อักษร สผ

- ทหารในหน่วยปืนใหญ่ รักษาพระองค์ และในหน่วยทหารช่าง รักษาพระองค์ ใช้อักษรพระปรมาภิไธยย่อ ในองค์พระมหากษัตริย์รัชกาลปัจจุบัน

- ทหารในกรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ใช้อักษร สก

- ทหารในกรมนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ใช้อักษร ภปร.

(๒) ทำด้วยโลหะสีทอง

(๓) ติดที่อกเสื้อข้างขวาเหนือกึ่งกลางปกกระเป๋

ข. เครื่องหมายนักโดดร่ม

รูปร่างลักษณะและวิธีติด

(๑) รูปร่างลักษณะตามภาพ แบ่งเป็นชั้นดังนี้

- ชั้นที่ ๑ เป็นรูปร่มชูชีพอยู่เหนือเอวราวัณ ปักด้วยด้ายเงินประกอบด้วยปีกนก ๒ ปีก

ปักด้วยดุ้นทองบนพื้นสักหลาดสีแดง กว้าง ๑๐ ซม. สูง ๔ ซม. ที่กึ่งกลางตัวร่วมชูชีพ มีดาวโลหะสีน้ำเงิน ๑ ดาว และช่อชัยพฤกษ์โลหะสีน้ำเงินโอบใต้ดาว

- ชั้นที่ ๒ เช่นเดียวกับชั้นที่ ๑ เว้นแต่ไม่มีช่อชัยพฤกษ์
- ชั้นที่ ๓ เช่นเดียวกับชั้นที่ ๑ เว้นแต่ไม่มีดาวและช่อชัยพฤกษ์

(๒) ติดที่อกเสื้อข้างซ้ายเหนือแนวเครื่องราชอิสริยาภรณ์

หมายเหตุ

เครื่องหมายนี้ทหารซึ่งเป็นนักโดดร่มใช้ประกอบกับเครื่องแบบได้ทุกชนิด เว้นแต่เครื่องแบบฝึกและเครื่องแบบสนาม ใช้ชนิดปักด้วยด้ายมันหรือไหม* เย็บติดอกเสื้อข้างซ้ายถ้าใช้ประกอบกับเครื่องแบบสโมสรอกแข็งหรือเครื่องแบบสโมสรอกอ่อน ใช้ชนิดปักด้วยดุ้นขนาดยอลงครึ่งหนึ่ง

ข. เครื่องหมายแสดงความสามารถในการบิน

รูปร่างลักษณะและวิธีติด

(๑) รูปร่างลักษณะตามภาพ แบ่งเป็นชั้นดังนี้

- ชั้นที่ ๑ เป็นรูปปีกนก ๒ ปีก ทำด้วยโลหะสีเงิน กว้าง ๒ ซม. ยาว ๗.๖ ซม.

ระหว่างหัวปีกต่อกัน มีรูปอาร์มทำด้วยโลหะสีเงินกว้าง ๑.๓ ซม. ยาว ๑.๕ ซม. ภายในอาร์มเป็นรูปแถบธงไตรรงค์เฉียงจากขวามาซ้าย มีจักรโลหะสีทองขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๐.๘ ซม. ทับบนกลางอาร์ม เหนืออาร์มมีอุณาโลมอยู่ในพระมหามงกุฎเปล่งรัศมีทำด้วยโลหะสีเงิน

- ชั้นที่ ๒ เช่นเดียวกับชั้นที่ ๑ เว้นแต่เหนืออาร์มมีดาวทำด้วยโลหะสีเงิน ขนาดเส้นผ่า

ศูนย์กลาง ๑.๔ ซม. แทนอุณาโลมและพระมหามงกุฎเปล่งรัศมี

- ชั้นที่ ๓ เช่นเดียวกับชั้นที่ ๑ เว้นแต่เหนืออาร์มไม่มีอุณาโลมและพระมหามงกุฎเปล่ง

รัศมี

- ชั้นกิตติมศักดิ์ เช่นเดียวกับชั้นที่ ๑ เว้นแต่เหนืออาร์มไม่มีอุณาโลม

- ชั้นศิษย์การบินชั้นมัธยม เช่นเดียวกับชั้นที่ ๑ เว้นแต่ทางด้านขวาไม่มีปีก เหนืออาร์ม

ไม่มีอุณาโลมและพระมหามงกุฎเปล่งรัศมี

(๒) ติดที่อกเสื้อข้างซ้ายเหนือแนวเครื่องราชอิสริยาภรณ์

หมายเหตุ

๑) เครื่องหมายนี้ทหารซึ่งเป็นนักบินใช้ประกอบกับเครื่องแบบทุกชนิด ถ้าใช้ประกอบกับ

* ในระเบียบฯ ไม่ได้กำหนดสีของด้ายมันหรือไหม แต่ทางปฏิบัติ ศสพ. ใช้ด้ายมันหรือไหมสีน้ำเงินดำ

เครื่องแบบสโมสรถแข่งหรือเครื่องแบบสโมสรถอ่อน ใช้ขนาดย่อลงครึ่งหนึ่ง

๒) ทหารซึ่งเป็นนักบินและนักโดดร่มด้วย ถ้าติดเครื่องหมายแสดงความสามารถในการบิน และเครื่องหมายนักโดดร่มในขณะเดียวกัน ให้ติดเครื่องหมายแสดงความสามารถในการบินเหนือเครื่องหมายนักโดดร่ม

ฉ. เครื่องหมายทหารจู่โจม

รูปร่างลักษณะและวิธีติด

- (๑) รูปร่างลักษณะตามภาพ
- (๒) เป็นรูปหัวเลื่อยทำด้วยโลหะสีทองคาบปลายเป็นสีเงินทำให้เป็นมัน ดำมีสีน้ำตาลแก่แกมแดงอยู่เหนือข้อซัยพุกษ์สีเงินทำให้เป็นมัน ขนาดสูง ๒.๕ ซม. กว้าง ๕.๒ ซม.
- (๓) ติดที่อกเสื้อข้างขวาใต้แนวเครื่องหมายหน่วยรักษาพระองค์

หมายเหตุ

ทหารซึ่งสำเร็จการศึกษาหลักสูตรการรบแบบจู่โจมของศูนย์การทหารราบ กรมยุทธศึกษาทหารบก หรือของต่างประเทศ ที่ศูนย์การทหารราบ กรมยุทธศึกษาทหารบกได้พิจารณาเห็นว่ามีความดีมาตรฐานเทียบเท่า ใช้เครื่องหมายนี้ประกอบกับเครื่องแบบได้ทุกชนิด

ญ. เครื่องหมายสำหรับพลทหารซึ่งทำหน้าที่อย่างนายสิบ

รูปร่างลักษณะและวิธีติด

- (๑) รูปร่างลักษณะตามภาพ
- (๒) เป็นบั้งทำด้วยสีกัลลาดสีน้ำเงินขนาดเท่ากับบั้งเครื่องหมายยศสิบตรี
- (๓) ติดที่แขนเสื้อข้างซ้ายด้านนอกกึ่งกลางระหว่างไหล่กับข้อศอก ให้มุมแหลมอยู่ด้านล่าง

ฎ. เครื่องหมายสำหรับพลทหารซึ่งทำหน้าที่ครุฑทหารใหม่

รูปร่างลักษณะและวิธีติด

- (๑) รูปร่างลักษณะตามภาพ
- (๒) เป็นรูปจักรทำด้วยโลหะสีทองเส้นผ่าศูนย์กลาง ๓.๕ ซม. ทาบบนพื้นสีกัลลาดสีน้ำเงินรูปวงกลม
- (๓) ติดที่แขนเสื้อข้างซ้ายด้านนอกกึ่งกลางระหว่างไหล่กับข้อศอก

**ฎ. เครื่องหมายสำหรับทหารซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมการตรวจเลือก
คนเข้ากองประจำการตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร**

รูปร่างลักษณะและวิธีใช้

- (๑) รูปร่างลักษณะตามภาพ
- (๒) เป็นปลอกแขนทำด้วยสักหลาดหรือเล็จสีแดงกว้าง ๗ ซม. ขลิบริมสีน้ำเงินข้างละ ๐.๕ ซม.
- (๓) สวมที่แขนเสื้อข้างขวาเหนือข้อศอกพองาม

หมายเหตุ

เครื่องหมายนี้ใช้ในขณะปฏิบัติหน้าที่ตรวจเลือก

ฐ. เครื่องหมายสำหรับทหารซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการในการตรวจเลือก

รูปร่างลักษณะและวิธีใช้

- (๑) รูปร่างลักษณะตามภาพ
- (๒) เป็นปลอกแขนทำด้วยสักหลาดหรือเล็จสีน้ำเงินกว้าง ๗ ซม. ขลิบริมสีแดงข้างละ ๐.๕ ซม.
- (๓) สวมที่แขนเสื้อข้างขวาเหนือข้อศอกพองาม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สม. (กรม.สม.โทร.๒๒๑๕๕๘๑, โทร.ทหาร ๕๒๕๓๓๐๘)

ที่ (ฉบับ กท) เลขรับ ๓๒๕๕/๔๐ วันที่ - -

เรื่อง ขออนุมัติใช้เครื่องแบบฝึกและเครื่องแบบสนาม

เรียน พล.กท.

๑. บก.ทหารสูงสุด เสนอตามรายงานของ ทบ. สรุปได้ว่า ทบ.มีนโยบายที่จะแก้ไขปรับปรุงเครื่องแบบและส่วนประกอบเครื่องแบบทหารบก ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง (พ.ศ.๒๕๐๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ว่าด้วยเครื่องแบบทหารบก ฉบับที่ ๓๙ โดยเครื่องแบบและส่วนประกอบเครื่องแบบที่ขอแก้ไขปรับปรุง ได้แก่ เครื่องแบบฝึก, เครื่องแบบสนาม, เข็มขัด, เลี้ยกันหนาว และในระหว่างการดำเนินการดังกล่าว ทบ.ขอใช้เครื่องแบบและส่วนประกอบเครื่องแบบดังกล่าวเฉพาะกำลังพลในส่วนของ ทบ. เพื่อพลางไปก่อนจนกว่ากฎกระทรวงฯ จะมีผลใช้บังคับต่อไป รายละเอียดปรากฏตามหนังสือที่ ต่อ บก.ทหารสูงสุด เลขรับ ๑๖๐๕๑๔๑ ที่แนบ

๒. จากการตรวจสอบเกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงเครื่องแบบ และส่วนประกอบเครื่องแบบทหารบก ที่ ทบ.รายงานตามข้อ ๑. แล้ว มีรายละเอียดปรากฏตามบัญชีการแก้ไขปรับปรุงที่แนบ

๓. สม. พิจารณาแล้วเห็นว่า

๓.๑ เนื่องจากขณะนี้กฎกระทรวงที่กำหนดให้ใช้เครื่องแบบฝึก, เครื่องแบบสนาม, เข็มขัด และเลี้ยกันหนาวของ ทบ.เพิ่มเติม ยังอยู่ในระหว่างการดำเนินการของ ทบ. เพื่อเสนอขอรับความเห็นชอบต่อสภาภิบาลใหม่ ซึ่งยังไม่สามารถทราบกำหนดวันใช้บังคับที่แน่นอน การแต่งเครื่องแบบและการใช้ส่วนประกอบเครื่องแบบดังกล่าวของ ทบ. จึงยังคงต้องเป็นไปตามกฎกระทรวงฯ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน

๓.๒ ตามที่ ทบ. รายงานขอใช้เครื่องแบบและส่วนประกอบเครื่องแบบที่กำหนดขึ้นใหม่ คือ เครื่องแบบฝึก, เครื่องแบบสนาม, เข็มขัด และเลี้ยกันหนาว ในระหว่างการดำเนินการแก้ไขกฎกระทรวง (พ.ศ.๒๕๐๔) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบทหาร พุทธศักราช ๒๔๗๗ ว่าด้วยเครื่องแบบทหารบก ฉบับที่ ๓๙ ตามข้อ ๑. มา นี้ จะทำให้เกิดความสะดวกในการฝึก, การปฏิบัติราชการสนาม, การปฏิบัติหน้าที่ และเพื่อให้การแต่งเครื่องแบบและการใช้ส่วนประกอบของเครื่องแบบของข้าราชการเหล่า ทบ. ที่สังกัด สล., สป., รอ. และ บก.ทหารสูงสุด ได้เป็นไปในแนวทางเดียวกับข้าราชการสังกัด ทบ. สมควรอนุมัติให้ข้าราชการ เหล่า ทบ. ที่สังกัด สล., สป., รอ., บก.ทหารสูงสุด และ ทบ. ใช้เครื่องแบบและส่วนประกอบเครื่องแบบ ตามข้อ ๑. เพื่อพลางไปก่อน จนกว่ากฎกระทรวงฯ จะมีผลใช้บังคับต่อไป และให้ นขต.กท. และ นขต.สป.แจ้งให้ข้าราชการเหล่า ทบ.ในสังกัดเพื่อทราบด้วย

๓.๓ เรื่องที่เกี่ยวกับการกำลังพลอยู่ในอำนาจของ รมว.กท. ซึ่งมอบหมายให้ พล.กท. ทำการแทนและสั่งการในนามของ รมว.กท. ตามคำสั่ง กท.(เฉพาะ) ที่ ๑๘๗/๓๙ ลง ๒ ธ.ค.๓๙ ข้อ ๖.

๔. ข้อเสนอ เห็นควรดำเนินการดังนี้

๔.๑ อนุมัติให้ข้าราชการเหล่า ทบ. ที่สังกัด สล., สป., รอ., บก.ทหารสูงสุด และ ทบ. ใช้เครื่องแบบและส่วนประกอบเครื่องแบบ ตามข้อ ๑. เพื่อพลาญไปก่อน จนกว่ากฎกระทรวงฯ จะมีผลใช้บังคับต่อไป

๔.๒ ให้ นขต.กท. และ นขต.สป. แจ้งให้ข้าราชการเหล่า ทบ. ในสังกัดเพื่อทราบ จึงเรียนมาเพื่อกรุณาพิจารณาอนุมัติในข้อ ๔.

(ลงชื่อ) พล.อ.ธีรรัตน์ พุธานานนท์

จก.สม.

๒๕ เม.ย.๕๐

(ลงชื่อ) พล.อ.อ.ปรีชา ตักรณรงค์

รอง ปล.กท.

๒๘ เม.ย.๕๐

อนุมัติในข้อ ๔.

รับคำสั่ง รมว.กท.

(ลงชื่อ) พล.อ.ยุทธศักดิ์ ศศิประภา

ปล.กท.

๒๙ เม.ย.๕๐

การแจกจ่าย

- ปล.กท., รอง ปล.กท.(๑), (๒), (๓), ปช.คปช., สป., ปช.พิเศษ สป. และ ปช.สป.
- สลป., รอ., บก.ทหารสูงสุด, ทบ., ทร. และ ทอ.
- สน.ปล.กท., สง.ปล.กท., สลก.สป., สยธ.กท., สวพ.กท., ศพอ.กท., สง.ปสท., สน.ผ.กท., ชน., กง.กท., สอพท., พท.ศอพท., อท.ศอพท., รภท.ศอพท. และ สตช.กท.
- จก.สม., รอง จก.สม., ผช.จก.สม.(๑) และ (๒)
- นขต.สม., นขต.สภพ., สม. และ นจต.สสน.สม.

สำเนาถูกต้อง

(ลงชื่อ) พ.อ.เผด็จศึกดี เมฆพัฒน์

(เผด็จศึกดี เมฆพัฒน์)

ผอ.กรม.สม.

๒๙ เม.ย.๕๐